

Nevaren pojav

Po mogočni protifašistični manifestaciji, ki je bila 14. decembra 1970 v Trstu in s katero je ogromna večina tržaškega prebivalstva vseh slojev in poklicev nedvoumno pokazala, da odločno odklanja predvsem povratek na pozicije liberalnacionalizma, iz katerega se je po prvi svetovni vojni v naših krajih razvil fašizem in ki je mnogo let po zadnji vojni predstavljal tudi idejno izhodišče za politično delo marsikaterih vladne stranke v Trstu in Gorici, sta dve dejstvi, ki smo jima ta mesec bili priča v Trstu, jasno pokazali, kako globoke korenine ima ta, na videz že preživela miselnost v določenih, sicer maloštevilnih, a vendarle še žal vplivnih krogih v našem mestu.

Prvo dejstvo predstavlja pobuda milanskega dnevnika »Corriere della sera«, enega vodilnih italijanskih listov, ki skuša svojim bravcem prikazati gospodarsko - socialni položaj in sploh problematiko novoustanovljenih samoupravnih dežel in med temi tudi dežele Furlanije - Julijske krajine, čeprav ima ta že več kot šest let življenja. V okviru prikaza problematike naše dežele in predvsem njenega glavnega mesta sta v določenih krogih dvignila oblak prahu zlasti prispevka znanega časnikarja Enza Bettizze in tržaškega pisatelja Fulvia Tomizze. Prispevka nista namreč bila pisana po že več kot pol stoletja v Italiji ustaljenih šablonah, temveč sta v njih povedala nekaj zgodovinskih resnic in nekaj nekonformističnih misli. Da bi tega ne bila storila! Nanju, na deželno vladno, na osrednjo vladno se je vsula prava ploha protestnih izjav, pisem, brzojavk itd.

Kmalu zatem pa je zazvonil nov alarmni zvo-
nec. Ob odprtju novega sodnega leta je imel svoj znani govor namestnik generalnega državnega pravdnika dr. Mayer, ki je bil izrazito protifašistične narave in ki je med drugim z zgodovinskega stališča obrazložil neljube in tragične dogodke, do katerih je prišlo ob razpadu fašizma v naših krajih in ob koncu vojne, dogodke, ki jih je dr. Mayer označil za »zgodovinsko nemezo« glede na ravnanje fašizma do slovenske in hrvaške manjšine v Italiji.

Proti sodniku dr. Mayerju se je zaradi njegovih pogumnih in možatih besed uprizorila prava pravcata gonja, ki jo vodijo predvsem fašisti in katerim so se pridružili ostali desničarski ter konservativni krogi.

Imamo vtis — in najbrž se ne motimo — da je danes v Trstu v teku proces ponovnega združevanja celotne in delno tudi nove desničarske in reakcionarne fronte, ki zaobjema misovce, monarhiste, prostozidarje, del liberalcev in del krščanskih demokratov z nekaterimi visokimi državnimi funkcionarji vred. Cilji in nameni te fronte so na dlani: zaustaviti in spremeniti tok zgodovinskega razvoja s tem, da se ošibijo ali celo zamenjajo vodstva najmočnejših vladnih strank v Trstu, zlasti kršč. demokracije, Združenja krščanskih delavcev in morda tudi socialne demokracije.

Prepričani smo sicer, da se bo ta snujoča se fronta na daljši rok izkazala kot jalova, a s

(Nadalj. na 2. strani)

VEČ JASNOSTI IN VEČ POGUMA

Italijanski zunanji minister Aldo Moro je prejšnji teden v poročilu, ki ga je imel pred parlamentarno komisijo za zunanjo politiko, končno med drugim pojasnil stališča italijanske vlade o sedanjih in bodočih odnosih s sosedno republiko Jugoslavijo. Kot znano, je razvoj teh odnosov zabeležil, vsaj kar zadeva medsebojno vzdušje, nevaren zastoj prav zaradi ponesrečene izjave samega zunanjega ministra o nadaljnji obrambi »zakonitih vsedravnih interesov«, oziroma o volji italijanske vlade, da se tem »interesom« ne bo odpovedala. Glede na ozadje, ki je botrovalo ministrom izjavi, in glede na delovanje in neprikrite aspiracije brezštevilnih organizacij, ustanov in krožkov, »istrskih in dalmatinskih« prebežnikov, ki obstajajo širom po Italiji tudi s pomočjo ali po zaslugi finančnih podpor iz javnih, vsedravnih skladov, ter glede na znano, a gotovo lažno pravno teorijo o kontinuiteti italijanske suverenosti nad cono B bivšega svobodnega tržaškega ozemlja, ki je uradna Italija ni nikdar javno zanikala, je povsem naravno, da se je morala Morova izjava tako tolmačiti, kot da Italija postavlja v dvom dokončni značaj svoje sedanje vzhodne državne meje, in sicer prav v trenutku, ko sprejema na uradni obisk predsednika prizadete jugoslovanske republike.

Če natančno proučimo vsebino zadnjega poročila Alda Mora pred omenjeno parlamentarno komisijo, moramo žal ugotoviti, da ni povsem odpravilo upravičenih dvomov, ki jih je vzbudila prejšnja njegova izjava. Zakaj takšna previdnost? Kje so tu vzroki, da ni bilo jasne in nedvoumne besede o pravnem značaju meje med bivšima conama A in B, meje, ki je za uradno Italijo še vedno samo »demarkacijska črta«? Za srečo so med razpravo o poročilu jasno spregovorili o tem za bodoči razvoj italijansko - jugoslovanskih odnosov in zlasti za nadaljnje sodelovanje ter prijateljstvo obmejnega prebivalstva izredno važnem vprašanju vidni predstavniki levosredinskih vladnih strank — kot na primer socialdemokratski politični tajnik Ferri — tako da se Morova izredna previdnost lahko, če smo optimisti, tolmači, da je bila namerna, ker ni hotel povzročiti novih težav in zapletljajev predvsem v lastni krščansko-demokratski stranki, kjer imajo prebežniki iz Istre še vedno določen vpliv.

Sedaj pa pogledajmo, kako je Moro o teh vprašanjih govoril: »Kar nas zadeva — je dejal — smatram za potrebno poudariti, da temelji politika, ki jo italijanska vlada vodi do prijateljske Jugoslavije, na najbolj lojalnem spoštovanju veljavnih pogojev in dogovorov, med katere spada, kot se razume, tudi Londonski sporazum iz leta 1954, in ozemeljskega območja, ki ga ti dogovori določajo.«

Minister je nato »pomiril« vse tiste, ki so še pred kratkim govorili o nekih »tajnih pogajanjih« med predstavniki prizadetih držav, ter takole nadaljeval: »Ob tolmačenju določenih italijanskih stališč, ki ne ustreza resnici, želim poudariti, da se morebitne dvomnosti morejo in morajo hitro pojasniti. Zato lahko sedaj nadaljujemo po poti, ki je pred nami, da poglobimo in utrdimo pristržne in upanje vzbujajoče odnose med našima dvema državama. Prepričani smo namreč, da tako nudimo pomemben prispevek razvoju mednarodnih odnosov in miru na svetu.«

Na koncu pa je dejal: »Želim potrditi, da se mi nadejamo, da bo lahko čimprej prišlo do državnega obiska predsednika Federativne socialistične republike Jugoslavije v Italiji, kajti obisk je za nas posebnega pomena.«

Čeprav smo prepričani, da izjava zunanjega ministra ne more razpršiti vseh dvomov, ki smo jih zgoraj omenili, smo vendar mnenja, da ponovno ustvarja pogoje za vzpostavitev odnosov med prizadetima strankama, in sicer na najvišji ravni, ter prav zaradi tega, da se glavnemu in najbolj kočljivemu problemu pride do dna in se mu končno naredi za vselej konec.

K izvajanjem ministra Alda Mora pa bi kot slovenski manjšinski list imeli še naslednjo pripombo. Če je ob poudarjanju »lojalnega spoštovanja« Londonskega sporazuma iz leta 1954 mislil na njegov posebni statut, moramo takoj pripomniti, da je zatrjevano spoštovanje golo in prazno besedičenje v marsikateri, za našo slovensko manjšino izredno pomembni točki, kot je med drugim razvidno iz spomenice, ki so jo predstavniki Slovencev v Italiji naslovili dne 3. decembra 1970 ministrskemu predsedniku Colombu in s katero je bil ali bi moral biti seznanjen tudi Aldo Moro.

Čudno se nam dalje zdi, da nismo Slovenci v Italiji ob tej priložnosti sploh bili omenjeni, kot se nam tudi zelo čudno zdi, da nas niso omenili diskutanti o Morovem poročilu, niti tisti, katerih stranke vključujejo tudi člane slovenske narodnosti.

Če zaključimo, lahko rečemo, da Morovo poročilo in zlasti njegova vsebina znova odpirata pot nadaljnjemu obojestranskemu prizadevanju za mirno, plodno sožitje in sodelovanje med državama in narodi ob Jadranu, toda vsa prizadevanja bodo na daljši rok ničeva, dokler bodo zavestno ali nezavestno obstajali miselni pridržki o vprašanjih, ki zadevajo najgloblje interese narodov in njihovih manjšin, interese, katerim se ti ne morejo in se ne bodo odpovedali na ljubo provcivna trgovinskih in podobnih kupčij in za ceno ponižanja ali celo popačenja lastne osebnosti.

D. L.

Zakaj je bil dinar razvrednoten

Jugoslovanska zvezna vlada je sklenila v soboto razvrednotenje dinarja za 20 odst. in ukrep je stopil še isto noč popolnoma v veljavo. Prese- netil ni menda nikogar, ker je bila jugoslovan- ska javnost že nekaj mesecev, vse od odstopa podpredsednika vlade Miljaniča, obveščena o oredlogih za razvrednotenje. Znano je bilo tudi, da so bili predvsem Hrvati tisti, ki so predla- gali razvrednotenje, ker je dinar s tem postavl- jen v realnejši odnos do trdnih valut in je to v neposredno korist hrvaškega gospodarstva. Hrvaška je namreč tista jugoslovanska republi- ka, ki s svojim obmorskim turizmom in s pol milijona delavcev v Nemčiji in drugje na za- hodu zasluži največ trdnih tujih deviz. S tem, da jih je morala oddajati državni banki po nominalni uradni, ne pa po dejanski vredno- sti, je bilo oškodovano hrvaško gospodarstvo, po hrvaških cenitvah, za nad 100 milijard starih dinarjev na leto, medtem ko so se ta sredstva nabirala v osrednjih bankah v Beogradu in po- stajala vir inflacije zaradi prelahkega dajanja kreditov vsem »investicij željnim« na jugu. Za uravnovesenje odnosa dinarja do trdnih tujih valut in kot protiinflacionistični ukrep je bilo torej razvrednotenje dinarja nujno potrebno in pomeni zdravilen korak v jugoslovanskem go- spodarstvu, kar so poudarili tudi odgovorni po- litični krogi v Sloveniji.

»Nujno je bilo treba priznati dejanski položaj in — četudi za marsikoga boleče — odkrito de- valvirati,« je izjavil predsednik slovenskega iz- vršnega sveta Stane Kavčič 26. t.m. na zboro- vanju širšega političnega aktiva na sedežu repu- bliške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. »Ta ukrep je bil torej najreal- nejši, saj postavlja nova merila produktivnosti. Stvari se zdaj obračajo in se bolj spleča izva- žati kot uvažati. To pa seveda z vsemi posledicami. Brez takega merila vrednosti pa ne more- mo niti dosledno speljati ustavnih sprememb, zla- sti glede funkcij federacije, ker bi se le-ta, če tega ukrepa ne bi storili, nujno pojavila kot

razdeljevalec deviz, arbiter pri določanju vred- nosti in administrativni urejevalec razmer z vsemi političnimi posledicami. Brez tega tudi ne more biti čistih računov med republikami.

Bistveno je zdaj, kaj storiti, da bi bile posledice razvrednotenja čim manj boleče,« je nade- ljeval predsednik Stane Kavčič. »Nekateri bodo z njo pridobili — zlasti izvozniki — nekateri pa bodo tudi prizadeti, zlasti tisti, ki so vezani na uvoz.«

Glede tega, kako bo razvrednotenje dinar- ja vplivalo na življenjsko raven, pa je bilo izra- ženo na tistem zborovanju stališče, da bo pač vsak po svoje prizadet, kar je odvisno od struk- ture potrošnje. Vendar kaže to tako razumeti, da življenjske ravni ne bi smeli poslabšati, ampak počasneje napredovati, kot bi sicer lahko. Zla- sti pa bi bilo treba poskrbeti za delavce z nižji- mi osebnimi dohodki, da nanje ne bi prevladali bremena devalvacije.

Na omenjenem zborovanju Slovenskega po- litičnega aktiva je bilo tudi naglašeno, da nu- di razvrednotenje dinarja Sloveniji priložnost za večji prodor na svetovno tržišče. »Aktivno preprečevanje negativnih posledic razvrednote- nja na življenjsko raven pa je tudi edina mož-

nost in jamstvo, da prebrodimo posledice deval- vacije brez socialnih in ekonomskih pretresov. Ti pa bi silno otežili položaj ter okrepili tiste sile, ki mislijo, da je treba »delati red« — je bilo tudi rečeno.

Razvrednotenje dinarja pa je seveda priza- delo tiste, ki so prihajali z dinarji kupovat v Trst in drugam v tujino. Zdaj dobijo za dinarje pač 20 odst. manj lir ali šilingov. Prizadelo je tudi varčevalce, kajti hranilne vloge so bile, kot je bilo javljeno, zvišane z ukrepom samo za 6 odst. Zato je razumljivo, da so sprejeli ljudje razvrednotenje z mešanimi občutki, posebno ti- sti, ki ne razumejo gospodarske nujnosti raz- vrednotenja in ugodnih posledic na daljši rok, ampak občutijo samo trenutne posledice. Razo- čarani so seveda tudi tisti, ki so se zavzemali predvsem za ohranitev dosedanje paritete dinar- ja nasproti dolarju, tako iz gospodarskih in so- cialnih kot iz prestižnih razlogov. Toda potem bi se bili morali prej dosledneje zavzemati za uresničenje prejšnje gospodarske reforme. Od razvrednotenja bosta imela korist jugoslovanski turizem in delavci v tujini bodo verjetno zdaj rajši, zamenjavali svoj zaslužek za dinarje.

Za zdaj je treba videti v razvrednotenju u- krepe železne gospodarske logike in političnega realizma, kar je seveda ugoden znak tudi za spremembe, ki bodo sledile.

PREJELI SMO

Razsrediščenje in Slovenija

Jugoslovanski državni ter družbeni in gospo- darski ustroj doživlja v tem času globoke spre- membe. Razmerje med zvezo in republikami do- biva povsem novo podlago. Večina pristojnosti bo prenesena na raven republik. V zvezi s tem se pojavi vprašanje, o katerem se do sedaj še niso izjasnili, ali naj dosedanja sestava zvezne skupščine obvelja še naprej. Že sedaj je namreč vzdrževanje tako širokega predstavnštva silno drago, za naprej pa bi v takem obsegu daleč presegalo omejene pristojnosti zveze.

Določene se tudi še ni razpravljalo o vpraša- nju, ali naj nepolitične in polpolitične organiza- cije, razna društva in združenja ostanejo še na- prej vsedržavno povezana preko zveznih ko- misij, državnih zvez in svetov, kar sicer lahko po samoupravnem dogovoru zmeraj ostanejo; ali pa bodo lahko slovenski šport, umetnost, znan- stvena in druge dejavnosti nastopale v medna- rodnem prostoru tudi pod slovenskim naslovom? Verjetno pojmovanje okrepljene državnosti re- publik zaradi stalnega strahu pred razraha- nostjo zveze tako daleč ne bo šlo, čeprav iz pojma državnosti samo po sebi izhaja, in bi to verjetno zvezo prej utrjevalo kot rahljalo.

Jasno in dokončno je že sprejeto, da bodo republike v zvezi s prenesenimi pristojnostmi v gospodarstvu prevzele zvezne dolgeve iz obvez- nosti, ki so presegale (?) vsakoletne zvezne pro- račune. Toda kako in kdaj bodo republike te dolgeve poravnale? Do sedaj na zvezni ravni zbrana sredstva, kolikor niso bila naložena po manj razvitih območjih, in »državni kapital« so danes nakopičeni v beograjskih velepodjetjih in ustanovah.

Jugobanka, Poljobanka, Investbanka, zava- rovalnica Jugoslavija, Interexport, Generalex- port in še nekatera druga. Vsa ta podjetja so danes samoupravna. Londonski »The Economist« je približno takole zapisal. Pomanjkanje sred- stev že danes tare jugoslovansko vlado; kako naj torej predsednik vlade spričo tolikih obvez sploh odloča, ko pa z denarjem razpolagajo drugi? V resnici odločajo tisti, ki imajo v rokah denar,

Ali bo treba še mnogo časa, da bo republi- ka Slovenija, kljub večjim dohodkom, prenovi- la svojo zastarelo proizvodno opremo, izrablje- ne in tolikokrat zakrpane prometne poti in zve- ze, rešila pereča vprašanja socialnega varstva, zdravstva in vse drugo? To je odvisno od vsega prej povedanega in tudi od tega, ali se bo pomoč nerazvitim republikam z naprejem dajala na na osnovi meril gospodarnosti ali pa brez kakršne- gakoli nadzora.

Spričo tolikih nerešenih vprašanj republike pa tudi ne moremo mimo vprašanja notranje- republiških odnosov. V zvezi s tolikimi spremem- bami v jugoslovanskem sistemu je bilo sicer omenjeno, da se prenos pristojnosti mora nade- ljevati preko republik tudi na občine. Vendar prostorsko pojmovanje republike in naroda do sedaj niti pri posameznikih niti v javnosti ni zmagalo središčnega pojmovanja in je pričako- vati, da se bo vloga slovenskega središča prej okrepila kot pa ne. V preteklosti je namreč ve- ljalo, da se narod in država utrjujejo predvsem z navezavo prostora na upravno središče. Toda družbeni razvoj v svetu je tako pojmovanje že davno ovrgele. Državni in narodni prostor se u- trjuje z enakomernim razvojem vseh njegovih predelov. Središče nima nobene posebne izdvo- jene ali povzdignjene vloge. Kot primeri za to lahko služijo današnje najmodernejše države in narodi.

Prav v času zgodovinske potrebe utrjevanja in povezovanja svojega prostora je bil slovenski narod pod tujo vlado razcepljen na mnoge po- krajine. (To je po drugi strani pripomoglo do velike pestrosti in raznolikosti slovenskega sve- ta in kulture ter njenega vzpona.) Vse to je danes navzoče v slovenski podzavesti. Jasno nam je, kaj vse je bilo zamujeno, težje pa je skrbno in poglobljeno slediti svetu, dajati pred-

(Nadalj. na 8. strani)

NEVAREN POJAV

(Nadaljevanje s 1. strani)

tem ni rečeno, da pojav ni nevaren. Tem manj se bo izkazal za nevarnega, čim bolj bodo demokratične sile aktivne in solidarne ter sproti javno in brez ovinkov razkrinkovale nasprotni- ka.

Kar nas kot demokrate in zlasti kot kristjane slovenske narodnosti globoko vznemirja, pa je zadržanje, ki ga ob vsej tej nečedni godlji kaže- jo krogi, ki so v neposredni bližini tržaške ško- tijske kurije. Tednik »Vita Nuova«, glasilo Kato- liške akcije, igra namreč v teh zadevah prvo violino, saj s svojim, v določeni meri naravnost hujšakškim pisanjem prekaša celo tržaški »Pic- colo«.

Mislimo, da slovenski verniki in slovenski du- hovníki ne bodo mogli več dolgo molčati o tem stanju; ne bodo mogli molče mimo dejstva, da cerkvena hierarhija v Trstu dopušča ali celo sama neposredno posega na izrazito politična področja, ki nimajo z dušnim pastirstvom naj- manjše zveze. Poleg tega se zagovarjajo stali- šča, ki globoko žalijo najgloblja čustva sloven- skih vernikov in se, kar je najhujše, skuša podi- rati, kar so krščanski laiki italijanske in sloven- ske narodnosti ob polnem nerazumevanju (da se milo izrazimo) tržaške cerkvene hierarhije doslej v Trstu naredili v korist mirnega in brat- skega sožitja med obema narodnostnima skup- nostima. In tega, kot vemo, ni bilo malo.

D. L.

"TEDEN DOBREGA TISKA"

Na notranjih vratih openske farne cerkve sem v nedeljo opazil velik lepak, ki vabi k podpiranju in širjenju dobrega tiska. V seznamu dobrega tiska niso bile izključno verske publikacije. Prav zato ta moj zapis.

Če se ne motim, je drugi vatikanski koncil jasno in nedvoumno priporočil, naj se, razen v stroko verskih zadevah, ne uporablja oznaka katoliški. Pobudniki »katoliškega tiska« so se tega verjetno zavedali in tako smo dobili »dober tisk«. S tem so hoteli dati cesarju, kar je cesarjevega, Bogu pa, kar je božjega.

Naj mi dovolijo, da povem, da je pojem »dober« nekoliko širši od katoliškega (s čimer nočem reči, da slednji ne bore biti tudi dober). Toda seznam »dobrega tiska« je pač seznam konkretnih časopisov, knjig in revij in hoče tako obrniti pozornost vernika prav na detajl. V tem grmu tiči zajec. Takšen seznam »dobrega tiska« po svoji naravi opredeljuje tisk in s tem usmerja ali vpliva na vernikove odločitve. Kot vernik, ki misli, da more presojati in misliti nekoliko tudi z lastnimi možgani, odločno zavračam take poskuse varuštva.

Povrh pa kot publicist menim, naj sodbo o tem, ali je tisk »dober«, prepustimo bralcu samemu. Za širjenje določenega tiska, v tem primeru, katoliškega, lahko veliko naredijo, če le hočejo, razna katoliška društva in organizacije ali posamezne publikacije same in ne verjamem, da nimajo za to tudi dovolj možnosti. Izkoriščanje cerkvenih vrat pa se mi zdi neoljalna konkurenca za ostali tisk, ki tudi po merilih krščanstva ni nič manj »dober« od tistega v seznamu. Gre, in na to hočem opozoriti, za primer manipuliranja vernika, o katerem ravno Cerkev pravi, da je lahko in mora biti »odrasel«, torej svoboden človek.

In še nekaj: kako morejo kolegi, uredniki revije, ki je tudi v tem seznamu »dobrega« tiska, odobravati metode seznamov in hkrati podpisovati izjave skupaj z drugimi zastopniki primorskih revij za svobodo tiskane besede, kon-

kretno za prosto kroženje vseh zamejskih kulturnih publikacij v matični domovini, če pa odobravajo, da se za skupnost vernikov pripravljajo takšni seznam in se razlikuje med »dobrim« in »slabim« tiskom, kar je po logiki seznamov neizbežno. Potem imajo cenzorji v matični domovini prav, saj ne počenajo drugega, kot da ne dovolijo proste prodaje tiska, ki po njihovem ni »dober«. Ali ne gre za isto cenzorsko logiko? Obe predpostavljata, da je Resnica in potemtakem Dobro le tisto, kar sami imajo za takšno. Ugotavljam pa, da se je cenzorska ostrina onkraj meje nekoliko omehčala. Druga stran — sicer njen manjši, a močni ter vplivni del cenzorjev — pa se, odkar je indeks prepovedanega tiska šel v ropotarnico in zdaj po nezaželeni rabi pojma katoliški (vsaj v takem okviru), skriva za pojmom »dobri«. Ni to le nekoliko preveč prozorna igra?

Vladimir Vremec

— o —

CERKVENI PEVSKI ZBOR SV. CECILIJE IZ LJUBLJANE

bo v nedeljo 31. januarja pel ob 10. uri pri slovenski maši v svetoivanski župni cerkvi v Trstu, popoldne ob 17. uri bo nastopil z vokalnim koncertom v svetoivanskem Marijinem domu v Trstu.

MEDNARODNO ZDRUŽENJE ZA OBRAMBO OGROŽENIH JEZIKOV IN KULTUR

Obveščeni smo bili, da je bil 12.1.1971 v Barceloni aretiran Jordi Carbonell, profesor na barcelonski Avtonomni univerzi in glavni urednik Velike katalonske enciklopedije. Pozvan na policijski komisariat, verjetno kot sopodpisnik manifesta, ki so ga katalonski intelektualci 13. 12. 1970 proti procesu v Burgosu sestavili v samostanu Montserrat, je Jordi Carbonell odklonil, da bi govoril drugače kakor v katalonščini; zato je bil pridržan v samici, potem uo uoslan v barcelonski zapor »Modelo«.

Po šikanah, katerih so bili deležni drugi podpisniki manifesta (odvzem potnega lista slikarju Miro-ju, prepoved nastopanja na radiu pevčema Raimondu in Hanuelu Serrat itd.) je samovoljno ukrepanje proti Jordi Carbonellu še povečalo nevarnost, ki preti vsem demokratičnim katalonskim razumnikom.

Mednarodno združenje za obrambo ogroženih jezikov in kultur odločno obsoja aretacijo profesorja Jordi Carbonella, enega svojih dopisnih članov, in seznaja evropsko javnost z nezaslišano krivico, ki je bila storjena pomembnemu predstavniku katalonske kulture.

Generalni tajnik AIDLCM

Perpignan, 18.1.1971.

Malo manj kot dva milijona

Vodstvo koprškega pristana je v začetku lanskega leta napovedalo, da bo promet v koprskem pristanu v letu 1970 dosegel in presegel dva milijona ton. Ta cilj pa ni bil dosežen, čeprav je le malo manjkalo. Pomet je znašal 1 milijon 985.406 ton, 6 odst. več kot v letu 1969.

Rast prometa v koprskem pristanu je sicer trajna, vendar pa v zadnjih letih počasnejša, kot se je pričakovalo. Eden izmed razlogov za to je premajhna zmogljivost železni-

ce. Javnost v Sloveniji se tudi sprašuje, zakaj še ne vozijo potniški vlaki na progi Ljubljana - Koper. Železniška uprava v Postojni je pojasnila, da ni denarja za nakup motornega vlaka, ki naj bi vozil na tej progi. Zdi se, da Slovenci le nismo tako navdušeni za morje, kot se včasih bahamo, saj v 25 letih še vedno nismo znali Kopra tako povezati z zaledjem, da bi vsak Slovenec dejansko občutil, da imamo Slovenci svoj pristan in izhod na svetovna morja.

Misli

ANTIPATIKUS

GABY SPRAY

Nova potegavščina ali nova pogruntavščina na domačem zeljniku? Ne, tokrat ni kar tako, da bi človek lahko skomignil z rameni in jo ucvril dalje, da reši svojo denarnico, češ, kaj pa se mene to tiče. Saj smo člani iste narodne skupnosti, vsi soodgovorni za njene trajne dobrine, zlasti če narodni ravno številčno močan in zlasti če so te dobrine več kot folklornega, morda kar kulturnega značaja. Zato prehaja čisto preprosto, komercialno, vsakdanje barantanje s tem novim hiperproduktom v ozadje in tudi na domačem trgu se nam tako odpirajo novi horizonti z menda še neslutnimi kvalitetskimi kategorijami.

Epohalna stvar, ki je tako pretresljivo pritegnila mojo pozornost in ki nam, Prešernovemu ljudstvu, v vsej svoji odrešujoči genialnosti daje nova upanja in nove duhovne perspektive, ne more prihajati od drugod, kot od priznane ali nepriznane Previdnosti. Sredi naših majčkenih sodobnih problemov, dialogov, srčanj v tem času in prostoru nam posveti v vse temne vogale naše domačije in nam nakaže pot k svetlim, presvetlim obzorjem.

Kako naj bi le mogel slovenski človek, če

je zavestno bitje in če sploh kaj čuti do svojega naroda, ostati ravnodušen ob tolikšem zgodovinskem odkritju, kot je produkt Gaby's Hair, ki ga ljubljanska lekarna (ho, ti znajo pa kaj več kot samo hruške peči, zavračati uroke ali prodajati cibalgine) prodaja v konfekciji spray ZA VAŠ KULTURNI NIVO in ga propagira med oglasi tržaškega Gledališkega lista.

Ne vem, če se ceneni bravci povsem zavedajo, kako bo poskočila kulturna temperatura našega naroda in se bodo morda poživili tudi tisti njeni (od kulture seveda) anemični meandri, nad katerimi so tov. Vidmar, tov. Kermauer in drugi kulturni ljudje malodane opupali, če jih niso že kar neizprosno pokropili in pokopali.

No, zdaj bo vse preprosto. Vsak pošten Slovenec (da o Slovenkah niti ne govorimo) bo nosil, kjer bo hodil, dokler bo živ tak kulturni spray in kakor hitro bo zavohal pri prijatelju ali pri sogovorniku, da je njegov kulturni nivo nekam reven in mršav, da so njegovi kulturni angažmaji vtaknili rep med noge ali da njegove kulturne in kreativne delnice absolutno pa-

dajo, mu bo z novo kulturno nebulozo pokadil pod nosom in tako bosta Volk sit in Koza cela. Tako bodo na primer naše gledališke hiše našle svoj pravi obraz, njihovi direktorji pa svoj duhovni mir; po našem revialnem tisku bo kar mrgolelo novih Levstikov, kvalitetnih Prešernov in prisebnih Cankarjev; v kinodvorane pa se bodo vrnili zdravi zlati časi s sramežljivimi pogledi in z neizpovedanimi čustvi.

Pred časom sem hodil po Ljubljani, takrat približno, ko so na tromostovju prodajali sveže pečene marone in sem iskal knjigarno ene izmed ljubljanskih založb. Primahal sem po Titovi: tu nič, tam nič! Opogumil sem se in se sklonil k mamici, ki je nasproti nebotičnika zavzeto in prizadeto prigovarjala mimoidočim, naj si s srečko za 5 din zagotovijo življenjski standard.

— Tetka, vidite, iščem Državno Založbo Slovenije, mi lahko poveste, kje ima knjigarno?

— A, knjigarna, a, to je pa tam (in mi pokaže Cankarjevo).

— Ne, veste, iščem Državno.

— Ja, men se pa zdr., da so pr nas vse založbe državne.

— A, tako gospa, nisem vedel, res nisem vedel.

— Ja, se morate le bolj informirat, pa vam bom znala povedat.

Joh, ti nesrečna usoda, da nisem imel pri roki kulturne konfekcije Gaby spray!

I Tržaškega

Se ACEGAT norčuje iz Opencev?

V našem listu smo že večkrat objavili pritožbo Opencev in drugih prebivavcev, ki stanujejo vzdolž proge openskega tramvaja, zaradi raznih težav, ki jih imajo, zlasti odkar je prevzelo opensko tramvajsko progo mesto podjetje ACEGAT. Zadnji čas se je spet nabrala v našem uredništvu vrsta pritožb. Eden izmed dopisov se glasi:

Ne moremo se ubraniti vtisa, da se birokrati pri ACEGATU norčujejo iz ljudi, konkretno iz nas Opencev. Že pred časom so ukinili eno tretjino voženj, z izgovorom, da zaradi popravila proge. Toda minilo je leto dni in o kakšni obnovitvi črtanih voženj nihče več ne govori. Zdaj odpelje tramvaj z Opčin v Trst (in obratno) vsakih 22 minut in porabi za tistih nekaj kilometrov 28 minut vožnje, pa tudi več, zaradi zatrpčnosti Ceste mučencev za svobodo. In to je edina zveza med mestom s 300.000 prebivalci in njegovim velikim predmestjem Opčinami s kakimi 10.000 prebivalci, s širšo okolico. Ta »špas« si lahko ACEGAT privošči, ker ima monopol nad javnim prometom z Opčinami. Drugi avtobusi, ki tudi vozijo v okolico, se na Opčinah ne smejo ustaviti oziroma ne smejo jemati potnikov s seboj.

Za novo leto nam je pripravil ACEGAT novo presenečenje. Namesto dosedanjih izkaznic z mesečnimi markicami, ki so se nalepljale, je začel izdajati vozovnice, ki jih bo treba vsak mesec menjavati, seveda tudi z menjavanjem fotografije. Za nove izkaznice so bile potrebne nove fotografije, »ne starejše kot eno leto«. Niti na anagrafskem uradu niso tako strogi. Vse to povzroča več sitnosti in dela nam in osebjem tramvajske proge, toda birokrati so menda srečni. Spet so si eno izmislili: zaslužili so fotografiji, zaslužile tiskarne s tiskanjem izkaznic. Izkaznice stanejo namreč kar 200 lir (namesto dosedanjih 50 letno). Tako doprinaša ACEGAT k boju zoper inflacijo.

In končno je tu še zadeva stoječega tramvajskega voza na končni postaji v Trstu. Čakati moramo na mrazu ali pa se gnesti v ozki čakalnici, kjer je tudi prodajalna časnikov, in čakati, da pride tramvajski voz. V čisto zatohlo, neprezračeno, pogosto kar smrdečo vozilo se na-

trpajo v hipu novi potniki, med njimi mnogo mladine, ki je bila že ves dan v zaprtih, morda neprezračeniških šolskih prostorih. Pri tem pa stoji res dan na drugem tiru prazen tramvajski vo. Prej je bilo tako, da so potniki zasedli prazen voz, ki je pripeljal, pa je odpeljal šele v naslednjem turnusu in se medtem prezračil, obenem pa potnikom ni bilo treba čakati stoje. Odkar je prevzel progo ACEGAT, je drugače. Vprašali smo tramvajarje, če so zato kakšni tehnični razlogi. Rekli so, da ne, vendar se niso upali odgovorjati. Dejali so nam, naj se obrnemo za pojasnilo na ravnateljstvo proge pri ACEGATU, tam nam bodo vedeli pojasniti to skrivnost. Torej se javno, preko tiska obračamo na ACEGAT s prošnjo, naj končno navede javnosti razloge za tako ravnanje. Dvomimo, da obstajajo ti v čem drugem kakor v birokratizmu.

Ponovno pozivamo predstavnike slovenskih skupin v občinskem svetu, da načnejo to vprašanje in izrazijo nevoljo openske javnosti.

V. G.

☆

PD VESNA - SV. KRIŽ

priredi v nedeljo, 31. januarja ob 17.30 v Ljudskem domu v Sv. Križu

VOKALNO INSTRUMENTALNI KONCERT
mešanega pevskega zbora PD »Primorec« iz Trebče

orkestra »Miramar«
domačega Trija
in harmonikarke Dorine Kante

Dirigenta:

OSKAR KJUDER
CEZAR MOŽINA

Čisti dobiček je namenjen za šolo-spomenik NOB v Cerknem.

BREZSRČNOST PROTI DIJAKOM

Na drugem mestu v tej številki našega lista objavljamo mnenje Opencev o ACEGAT-ovi upravi openske tramvajske proge. Tu naj opozorimo na primer brezsrčnosti ACEGAT-ovega kontrolorja nasproti dijakom, ki se vozijo z openskim tramvajem.

Neka gospa nas je opozorila, da je bila te dni priča, kako je kontrolor naložil dijaku, ki je pozabil mesečno izkaznico doma, 3000 lir globe. Vozovnica stane 100 lir. Res je, da stoji v novem ACEGAT-ovem pravilniku o openskem tramvaju, da se kaznujejo taki prekrški z globo 3000 lir. Toda pravilnik je bil izdelan brez sodelovanja prizadete javnosti, le s strani anonimnih birokratov. Občinstvu nalaga samo dolžnosti, ne prizna pa mu nikakih pravic.

Ali odločujoči ljudje pri ACEGAT-u nimajo otrok? Ali ne vedo, kako pogosto šolarji kaj pozabijo doma, tudi zvezke, knjige, denar za malico itd.? Prav talo lahko pozabijo mesečno izkaznico. Okrutno je, kaznovati dijaka (in slih potnika), ki iz tega ali onega razloga nima s seboj mesečne izkaznice ali voznege listka, s 3000 lir globe. V primeru dijaka so seveda kaznovani starši, ki niso ničesar krivi in ki imajo že tako dovolj stroškov s šolo. Kje v svetu poznajo tako drakonske kazni za manjkajočo vozovnico, kot jih nalaga ACEGAT? Kaj pravijo k temu pravosodne oblasti? Navada je — povsod v svetu — da plačati, ki pri kontroli nima vozovnice, dvojno vsoto, ne pa TRIDESETKRAT večjo!

Izgovor, da bi bil moral dijak povedati, da nima vozovnice, ne drži, kajti bil je lahko prepričan, da jo ima s seboj, dokler je ni začel iskati. Da je tako, vemo vsi iz lastne izkušnje. Zato je ravnanje ACEGAT-a NESOCIALNO in SRAMOTNO.

☆

V galeriji Rossoni na korzu št. 9, bo prirejena od 1. do 10. februarja samostojna razstava mladega slikarja Roberta Kozmana. Odprta bo od 9-13 in od 15-20, ob nedeljah 9-13.

IZREDNA PRILOŽNOST
ZA LJUBITELJE SLOVENSKE
IN DRUGIH KNJIŽEVNOSTI

KNJIŽNI SEJEM

od 1. do 7. februarja

UGODNI POPUSTI!

PO ZNIŽANI CENI TUDI
GRAMOFONSKE PLOŠČE

tržaška knjigarna

TRST - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792

Štivan:

Premajhne varnostne naprave povzročajo človeške žrtve

Komaj se je v Štivanu pleglo pokanje min za polaganje cevi za novi tržaški vodovod (gradnja povzroča toliko nevšečnosti in škode Štivančanom), se je že znova pričelo z obsežnimi deli na severni strani vasi, to je avtocesti. V torek, 19. januarja, so namreč minerji podjetja Tacchino iz Gorice pognali v zrak most na državni cesti št. 55 (goriške ceste), pod katerim pelje cesta št. 202, ki jo zdaj širijo, da bo prava avtocesta. Ta se bo namreč sedaj končala pri prvem nabrežinskem železniškem nadvozu. Stari most je bil porušen, ker je treba zgraditi širšega.

Poleg velike materialne škode, ki jo povzročajo mine v neposredni bližini hiš (več ali manj nevarne razpoke v zidovju, razpoke v notranjosti, razbiti strešniki itd.), je Štivančane zelo pretreslo dejstvo, da je gradnja novega mostu že zahtevala dve človeški žrtvi med domačini.

Prva je bil mlad delavec z goriškega Krasa (Dola), ki je zdrknil z avtom v premalo zavarovan prepad, ki je nastal potem ko so most napol podrli. Ko je mladenič prihajal z goriške strani, ni pravočasno opazil znakov, ki so kazali, da mora zaviti na levo, kjer je začasen most. Šel je naravnost v prepad, in seveda podrli lahke deske, ki so bile edina zaščita. Štivančani so ob tej priložnosti energično protestirali pri ANASU, ker ni bilo

bolj vidnih svetlobnih znakov in ker ta nevarna točka ni bila zavarovana z železno ograjo tipa »guardrail«, ki edina lahko zaustavi motorno vozilo. S temi zahtevami so se obrnili novoizvoljeni predstavniki vasi na glavni urad ANAS iz Trsta in dosegli, da je postavila železno ograjo. Podjetje Tacchino je namreč znano, da varčuje tudi z najnujnejšim, kot so n.pr. cestni znaki itd. Posledica tega so seveda nesreče, med katerimi več smrtnih.

Drugi primer pa je še bolj pretresel Štivančane. Tokrat je postal žrtev nesreče naš vačan Dominik Bužan, kateremu se je zdrnilo ob začetku začasnega mostu, ki ima neprimeren vzpon. Pri tem pa je dobil tako hude poškodbe, da je umrl dva dni potem v bolnišnici.

Ta dejstva in zadnji protesti Štivančanov v zvezi z raznimi gradnjami okoli vasi nas privedejo do enega samega zaključka: Vse privatne firme, tudi velike, delajo preveč malomarno; povsod varčujejo z varnostnimi in drugimi napravami in pri tem jih ne motijo niti človeške žrtve. Zato je nujno potrebno, da pristojni tehnični in drugi uradi strogo nadzorujejo ves potek takšnih del in najostreje kaznujejo vsak prekršek, ki bi lahko povzročil nesrečo!

Lucijan Kocman

Štandreež

PRIREDITEV — NEKAJ O ŠOLI

Dramski odsek prosvetnega društva »Štandreež« je v nedeljo 24. januarja uspešno odigral na odru župnijskega doma Gogoljevo veseloigro v treh dejanjih »Ženitev«. Za predstavu je vladalo v vasi veliko zanimanje, kar se je tudi pokazalo s številno udeležbo. Posebno pri popoldanski predstavi je bila dvorana natrpana do zadnjega kotička.

V tem Gogoljevem delu izstopa realizem pri izoblikovanju značajev. Pred nami se pojavljajo figure s svojimi lastnostmi in slabostmi, kar so znali štandreeški igralci prav primerno podati v skrbni režiji Aleksija Pregarca.

Osrednja točka so snubači, ki si hočejo pridobiti mlado Agatjo Tihonovo (Majda Zavadlav). Prepričljivo je podal vlogo drugega ženina Božidar Tabaj. Posrečen je bil v svoji figuri sramežljivi ženin Damijan Pavlin. Pohvaliti je treba tudi ostale snubače, ki so vsak po svoje poskrbeli, da so dejanja potekala spretno in z velikim dodatkom humora. Doživeto so podale svoje vloge tudi posredovalka, teta Arina in hišna Dunjaška.

Vsi gostje so odhajali iz dvorane nasmejani in prepričani, da bo dramska skupina doživela še več uspehov.

— o —

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA - GORICA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE - GORICA

Branislav Nušič

KAJ BOJO REKLI LJUDJE

igra v štirih dejanjih

v nedeljo, 31. t.m. ob 16. in 20. uri za okoliške abonente

v torek, 2. februarja ob 20.30, za mestne abonente
v PROSVETNI DVORANI V G O R I C I

Iz Goriške

Voščila nadškofu Fogarju

FOLKLORNE TEKME

Razne goriške turistične ustanove se že posvetujejo o pripravih za druge mednarodne folklorne tekme v Gorici. Pobudo za to vnemo so dale lanske tekme, katerim je prisostvovalo kakih trideset tisoč oseb.

Za letošnje tekme, ki bodo trajale od 27. do 29. avgusta, se je že priglasilo več folklornih ali narodopisnih skupin iz Avstrije, Švice, Nemčije, Jugoslavije in seveda iz Italije. Jedro teh narodopisnih slovesnosti bo 29. avgusta, ko s ebo razvila po vseh glavnih mestnih ulicah pisani sprevid vseh folklornih skupin, godb in plesnih zborov.

Tudi ta slavnost ima namen dvigniti turistični razvoj v našem mestu.

PLANINSKO DRUŠTVO

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo v soboto 30. januarja popoldanski smučarski izlet na Lokve. Vpisovanje je na društvenem sedežu ulica Malta 2, kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila.

— o —

Zaključna prireditev smučarskega tečaja bo v ponedeljek 1. februarja ob 17. uri v klubu »Simon Gregorčič«, Verdijev korzo 13. Ob tej priložnosti bodo podeljene spominske značke vsem udeležencem smučarskega tečaja na Laznah. Tekmovalci, ki so zasedli I., II. in III. mesto v veleslalomu, bodo prejeli častna priznanja. Sledil bo kratek film, povzet na tečaju. Smučarji in njih prijatelji so vljudno vabljeni.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

ODBOJKA

MOŠKA B LIGA

LIBERTAS - BOR 1:3 (10:15, 16:14, 5:15, 10:15)

Bor je s povprečno igro spet osvojil zmago proti someščanom Libertasa. Igra je bila nezanimiva in celo navadno zanesljiv blok ni deloval. Opaža se, da se pri plavih še poznajo posledice dveh zaporednih porazov, ki so jih dokončno odrezali od boja za napredovanje. Igra naših fantov je bila le blede podoba tega, česar smo bili vajeni gledati v prvem delu prvenstva. Edino Vodopivec je v soboto igral zadovoljivo, vsi ostali pa so bili daleč pod svojimi sposobnostmi. V nadaljevanju prvenstva pričakujemo, da bodo Borovci zaigrali spet dobro ter ohranili drugo mesto na lestvici, kar ni majhen uspeh.

ŽENSKA B LIGA

ZARJA - SOKOL 3:2 (15:10, 10:15, 15:13, 7:15, 15:12)

Slovenski derby zadnjih na lestvici se je po zelo napeti ter razburiljivi tekmi končal z zmago Bazovk, ki so tudi v najhujših trenutkih ohranile mirnejše živce. Tekma je bila na izredno borbeni ravni in prav vse igralke na obeh straneh mreže ter na klopi so dale vse iz sebe, da bi pripomogle svoji ekipi. Sodnik pa je s svojim »osebnim« sojenjem ter s čudnim tolmačenjem odbojarskih pravil razburil predvsem igralke Sokola. Igra se je začela z odsotnostjo trenerja Nabrežink, ki je bil zaposlen s prvenstveno tekmo moške ekipe Bora, ter brez Švabov, ki je zaradi službenih obveznosti nastopila šele

v drugem setu. Kljub temu pa so bele dobro začele ter vodile do 9:6, nakar so prepustile pobudo rdečim, ki so z lahkoto osvojile ta prvi set. Drugi ter četrti niz sta bila lahek plen Nabrežink, tretji in zadnji pa sta bila verna slika prvega: V začetku so predstavnice nabrežinske ekipe krepko vodile, nato je nastopila kriza, ki jo je Zarja umno izkoristila in tako osvojila svoji prvi točki prvenstva.

BOR - DOPOLAVORO MARZOTTO 3:1

(15:6, 16:14, 8:15, 16:14)

Bor je ponovno prišel do zmage in ker je Breg istočasno izgubil, se je ponovno povzpел na vrh lestvice. Kljub zmagi pa Tržačanke niso povsem zadovoljile, saj se je Marzotto izkazal za povprečno ekipo, ki ni niti senca tiste, ki nam je bila znana iz prvenstva pred dvema letoma.

Tekma nas je spominjala na manj kvalitetna prvenstva, saj je Pernarčičeva v zadnjem setu osvojila pet zaporednih točk izključno s servisi.

PRIMAVERA MARZOTTO - BREG 3:2

(15:7, 15:7, 10:15, 9:15, 15:11)

Brežanke so v Novento Vicentino doživele svoj prvi poraz. Primavera je proti utrujenim Dolinčankam zaigrala odločno ter z lahkoto osvojila prva dva seta. Ko je že vse kazalo, da bodo gostiteljice osvojile lahko zmago, so se naša dekleta zdramila ter z odločno igro izena-

čila stanje. V zadnjem, odločilnem setu pa so utrujene Brežanke podlegle po ostrem boju in si tako zapravile prvo mesto na lestvici.

Ostali izidi:

Moška C liga:

CONCORDIA (Schio) - KRAS 1:3 (15:11, 6:15, 11:15, 9:15)

Moška D liga:

CRDA - BREG 3:0 (15:12, 15:10, 15:7)

KOŠARKA

FRIULANA - BOR 54:47 (29:13)

Borovci so si predvsem s slabo igro v prvem polčasu zapravili vodstvo prvenstva D lige. Proti izredno močni ekipi, ki je potrošila veliko denarja za nakup igralcev, so plavi igrali povprečno. Obramba ni delovala, v napadu pa je celo zanesljivi Starc metal mimo koša. V prvem delu igre so si gostje z lepo igro priborili prednost 16 točk, to pa je bilo preveč, da bi lahko še upali na zmago naših. Po premoru se je Bor vrgel z veliko vnemo in požrtvovalnostjo v boj za vsako žogo. Marijevi fantje pa niso mogli preko častnega poraza z razliko 7 košev.

NAMIZNI TENIS

C.S.I. FRIULI - SOKOL 0:5

Sokol je osvojil prvenstvo C lige brez poraza! Edinega nevarnega tekmeca je v zadnjem srečanju odpravil s presenetljivim 5:0 in s samo dvema izgubljenima setoma. Cattonar, Fabjan in Ukmar so se še enkrat izkazali kot zelo

(Dalje na 7. strani)

Edvard Kocbek ima zaupanje v študentsko mladino

Hrvaška krščanska družinska revija »Kana« je prinesla v svoji decembrski številki dolg intervju s slovenskim pesnikom in mislecem Edvardom Kocbekom. Revija ga v uvodu označuje za »velikega slovenskega pisatelja, misleca in kristjana«. Za intervju ga je naprosila z bližnjim izidom knjige s hrvaškimi prevodi njegovih pesmi. Intervju spremljajo štiri prevedene Kocbekove pesmi in nekaj fotografij iz raznih oblik Kocbekovega življenja, pa tudi ljubezniva karikatura, ki jo je narisal Lojze Perko.

V odgovoru na prvo vprašanje je povedal Kocbek, iz kakšnega okolja je izšel, in pravi: »Rodil sem se v Slovenskih Goricah, ki meji na trikot Slovenija, Avstrija, Madžarska. Vpliv te pokrajine je bil name izreden. Ta kraj je zaoprogena celota, toda odprta na vse strani proti Hrvaški, Avstriji in Madžarski. Tu sem tudi sam postal del tistega veselega, čvrstega, gostoljubnega, radovednega in nadarjenega ljudstva. Kot drugi važni dejavnik iz svojega otroštva moram naglasiti, da sem živel v zelo sakralnem ozračju: oče je bil organist in cerkovnik. Cerkev mi je bila domača kot rodni dom. Nekeč sem celo zaspal na stopnici pred oltarjem. Poleg tega je bil cel niz ljudskih navad povezan z bogoslužjem. Ta sakralnost je postala pri meni tako močan dejavnik, da je postala temelj nove operacije, ki se je začela zelo zgodaj, to je desakralizacije.«

Potem pripoveduje, kakšne pretrse je doživljal med študiranjem kot srednješolec in nato v Parizu, zlasti pa, ko so se malo pred drugo vojno razmere v Sloveniji zelo zaostrele. Omenja svoj članek o Španiji v reviji Dom in svet, ki je sprožil klerikalno in liberalno gonjo proti njemu, in ustanovitev lastne revije »Dejanje« s tistimi mnogimi sodelavci in uredniki Doma in sveta, ki so se solidarizirali z njim. Omenja vojno in svoje sodelovanje v Osvobodilni fronti. »V njej smo s temeljnim deležem sodelovali mi katoličani kot krščanski socialisti,« pravi Kocbek. »No, kmalu pa so nastale razmere, kjer mi je preostalo literarno ustvarjanje kot edini avtentični javni izraz. Napisal sem knjigo novel »Strah in pogum«, a sem z njo izzval burjo nevolje, odpora in obsojanja. Deset let nisem smel nič objaviti. Današnje literarne zgodovine omenjajo te novele kot prelom, ko se je v Sloveniji končala premoč socialističnega realizma in se začela svobodnejša pot literarnega ustvarjanja.«

Kocbek govori v intervjuju — in sicer zelo lepo — tudi o zakonski zvezi med možem in ženo in o zakonski ljubezni ter zakramentu. Govori tudi o novem katolicizmu v Sloveniji ter pravi: »Šansa krščanstva je v zakonih življenja, zgodovine. Krščanstvo se ne uresničuje samo na področju čisto religioznega, ampak v vseh dimenzijah življenja.« Potem govori Kocbek o krščanstvu in kristjanu v potrošniški družbi in o hiranju kulture v Sloveniji. »Danes že lahko rečemo, da se je povojna desakralizacija, ki je imela svoje korenine v premočni sakralizaciji, preživela, da se more govoriti o naglem strežjevanju na vsem slovenskem prostoru. Eden od izrazov tega strežjevanja je utrujenost potrošniškega značaja. Zdi se, da je slovenska kultura v svojem potrošniškem razdobju izgubila vsako možnost ustvarjanja lastnih ognjišč, ki bi jih sama vodila, ko bi imela vse možnosti materialnega in finančnega življenja, tako da je ves slovenski kulturni prostor pod pritiskom finančnega deficita in pod pritiskom zmanjkova-

nja bravcev. Danes imamo v Sloveniji takó težko duhovno krizo, tako siromaštvo kvalitete, kakršnega dozdej še nismo doživeli. Ljudje postajajo na nek način kozmopoliti, Evropejci, planetarni univerzalisti, kozmično navdušeni, a brez jasnega in močnega notranjega prepričanja v naravno oblikovanje naroda in njegove kulture. V tem položaju je moj položaj še posebno težek, ker je nezaинтереširanost še vedno povezana z nekim političnim strahom, s političnim nezaupanjem. Revolucija je opravila premajhno subjektivizacijo na račun prevelike objektivizacije. Vendar se študentska mladina najbolj budi iz letargije. Ona ima še največ razumevanja za velika narodna vprašanja. Če hočem govoriti o kakem občutku ali smislu za moja dela in mojo pojavo v slovenskem prostoru, potem ju ima predvsem mladi slovenski človek. Ta mladi človek ni edinstven, a je čist in nadarjen ter predstavlja sečišče različnih vplivov iz sveta in iz slovenske preteklosti, tako da se ne more govoriti o nekem ustvarjalnem in edinstvenem celovitem občutju, ampak o nekem traumatskem stanju. Zato nas čaka v Sloveniji še velikansko delo, ki ga ne bomo opravili v tako kratkem času.«

Končno govori Kocbek o svojem odnosu do sodobnih cerkvenih gibanj v Sloveniji ter zaključuje z besedami: »Dokler bo na eni in na drugi strani obstajalo mišljenje, da sta najbolj poklicana za oblikovanje usode slovenskega naroda poklicni revolucionar in katoliški klerik, dotlej v tem široko odprtem svetu ne bo mogoč nikak duhovni napredek v Sloveniji.«

UMETNIKU V SPOMIN

Tržaška radijska postaja A bo oddajala v nedeljo, 31. januarja, ob 15.30 Kosmačevo balado »Tantadruj« v priredbi Mitje Mejaka. Balado je uvrstil v svoj spored radio Trst A v spomin na nedavno preminulega velikega slovenskega odrskega umetnika Staneta Severja, ki nastopa pri tej igri v vlogi Luke.

KONCERT

V nedeljo, 31. januarja ob 17.30 bo v veliki dvorani Kulturnega doma koncert orkestra Glasbene matice v Trstu. Dirigiral bo Boris Švara. Kot solistska bo nastopila pri klavirju Neva Merlak - Corrado.

Na sporedu bodo skladbe Ubalda Vrabca Beethovna in Haydna.

PROSVETNO DRUŠTVO »VALETIN VODNIK« V DOLINI in GLASBENA MATICA

vabita na

GLASBENI VEČER

ob ustanovitvi podružnice šole Glasbene matice v Dolini

Nastopijo:

IVAN SANCIN - petje

ŽARKO HRVATIČ - violina

MOJCA ŠIŠKOVIČ - klavir

BORUT KODRIČ - klarinet

DORINA KANTE - harmonika

EVOLD KREVATIN - trobenta

in mali

HARMONIKARSKI ANSAMBEL

Dvorana Prosvetnega društva »Valentin Vodnik« - 29. januarja 1971 ob 20.30

Vljudno vabljeni!

„Jadranski koledar 1971“

Malto pred koncem leta je izšel tradicionalni »Jadranski koledar« za leto 1971, s priloženimi knjigami treh osrednjih slovenskih knjižnih družb. Letošnji koledar ima 336 strani po večini drobnega tiska in je tako spet najobširnejša slovenska knjiga, kar jih je izšlo leta 1970 v Trstu. Prispevkov najrazličnejše vsebine je 64 in tako predstavlja »Jadranski koledar« tudi v tem pogledu obširen pregled nad tukajšnjo publicistično dejavnostjo.

Koledarski del o »sončnem letu 1971« je napisal in pripravil Salvator Kollwitz. Politično-idejni uvodnik pa je napisal Gorazd Vesel pod naslovom »Z akcijsko enotnostjo postati samostojni osebek«. V članku se zavzema za akcijsko enotnost vseh tukajšnjih Slovencev v prizadevanju za doseg manjšinskih pravic. »Kako je s sposobnostmi naše skupnosti kot celote, da se sama in v prvi osebi pojavi v političnem boju?« piše Vesel. »Predvsem moramo izhajati iz diferenciacije Slovencev v Italiji, njihove različne strankarske pripadnosti ter različnih poti, ki jih ubiramo, da bi zadostili našim narodnim potrebam. Poglavitno je, in to moramo poudariti, da se ne razlikujemo v zahtevah po zakonski zaščiti.«

Boris Race je prispeval članek »Vsebine Osvobodilne fronte ob 30-letnici ustanovitve«. Sledi članek o umrlem časnikarju Francu Kavsu. Albin Bubič piše o problemih in rasti slovenske šole, na osnovi statističnih podatkov, od rajnega Franca Kavsa pa je članek »Dežela in Slovenci«. Nekaj prispevkov je posvečenih umrlemu pisatelju Francetu Bevku in slikarju Venu Pilonu. Nato se vrsti članek za člankom, ki jih je toliko, da ni mogoče imenovati niti vseh naslovov. Nekateri se ukvarjajo z zgodovinskimi

temami, drugi z aktualno političnimi, tretji imajo obrnjene oči v prihodnost, kot na primer Ljuba Omladič v članku »Bližnja in daljna vizija slovenske obale«. Samo Pahor je objavil zanimivo razpravo »Razvoj ozemlja in prebivalstva občin Zgonik in Repentabor«, ki je že sama taka, da napravlja ta koledar nepogrešljiv v knjižnici vsakogar, ki se ukvarja zdaj in se bo ukvarjal kdaj v bodoče z našo narodno manjšino na Tržaškem. Tončka Kolerič in Marjan Perot sta prispevala bibliografijo »Slovenski tisk v Italiji« v razdobju 1969-70. Stanko Oblak piše o petdesetih letih bančne zgodovine v Trstu, Nudja Kriščak o Društvu beneško-slovenskih izseljencev v Švici.

Nekaj člankov — a manj kot druga leta — ima etnografsko vsebino, npr. članek Miloša Marca »Krušarice v Bregu«, Škoda, da je brez ilustracij. Prof. Oskar Reja piše o botaničnih zanimivostih in tržaški okolici. Med zgodovinske članke pa spada članek Branka Marušiča »O nekaterih poskusih za skupni list primorskih Slovencev v sedemdesetih letih preteklega stoletja«. Temeljitej je članek Jožeta Umeka o »petindvajsetletnici Slovenskega dijaškega doma v Trstu«. Bojan Pavletič pa piše o razmahu zamjskega športa. Zgodovinske članke so prispevali tudi Pavla Kolarič, Vlado Turina, Janez Kramar, dr. Fran Vatovec, Albert Rejec, dr. Fran Juriševič in drugi. Nekaj člankov se ukvarja z zaščito Krasa. Nekaj prispevkov je tudi leposlovnih, tako igra Josipa Tavčarja »Na skali« in pesmi, ki so jih napisali Boris Pangerc, Marko Kravos, Filip Fischer in Gema Hafner.

Koledar je obilno ilustriran in tudi tiskarsko prikupen po zaslugi tiskarne Graphis.

Sodobno kmetijstvo

Urejanje kmetijskih površin v tržaški okolici in regulacijski načrt

Izbira prostorske ureditve, ki bi hotela biti kos problemom, s katerimi se srečuje kmetijstvo tržaške okolice, si mora brezpogojno vzeti za izhodišče obstoj različnih dejavnikov in razvojnih silnic. Gre za posebnosti morfološkega značaja, ki jih imajo posamezni predeli tega področja in ki s tem pogojujejo obliko in obseg kmetijske dejavnosti; dalje za posebnosti kraške krajine — razdrobljena zemljiška posest, pa še bližina velikega urbanega središča, ki ima svoj vpliv tudi na bližnjo okolico; v ta okvir je treba postaviti tudi mešano sestavo prebivalstva, ki opredeljuje današnjo sociološko strukturo zaselkov tržaške okolice in ne nazadnje je treba omeniti tudi specifičnost posameznih kmetijskih dejavnosti, ki se odražajo na proizvodno-tehnični ravni (zahteve po večji površinski intenzivnosti, delovni storilnosti in racionalizaciji proizvodnje itd.) Posebnosti se kažejo tudi v različnosti posameznih predelov. Naš prispevek želi prvenstveno omogočiti soočenje z raznovrstno problematiko kmetijstva v tržaški okolici, posredno pa prispevati k taki urbanistični izbiri in normativi, ki bo dajala dovolj jamstev za skladen razvoj kmetijstva, ne da bi pri tem bile prizadete krajinske značilnosti tega kraškega predela.

SPLOŠNA RAZDELITEV PODROČJA

Če izvajamo kmetijske predele v samem mestu, se srečujemo z intenzivnim kmetijstvom na Kontovelu in Proseku (intenzivno cvetličarstvo in vrtnarstvo), Z nekoliko manj intenzivno kmetijsko dejavnostjo v Sv. Križu (vinogradništvo in deloma cvetličarstvo v bregu, vrtnarstvo v bližini vasi) in pa z ekstenzivnimi oblikami kmetovanja, ki so vezana skoraj izključno na živinorejo in ki jih najdemo na področju med Trebčami in Bazovico. V nadaljevanju našega prispevka ne bomo posebej obravnavali Brega, saj je to področje glede izkoriščanja dovolj homogeno (specializirano vinogradništvo in cvetličarstvo, hkrati pa zaradi posebnih krajinskih vrednot tudi v glavnem nezazidljivo — zazidljivost naj bi bila omejena le na neposredno bližino obstoječih skupin hiš, kar pa je treba natančneje preveriti).

STRUKTURNE ZNAČILNOSTI

V središču našega zanimanja sta področji med Kontovelom in Sv. Križem ter tisto med Trebčami in Bazovico. Srednja velikost kmetijskih obratov področja med Kontovelom in Sv. Križem je sicer manjša kot v tistem med Trebčami in Bazovico, vendar so v pogojih intenzivnega kmetovanja dohodki cvetličarjev in vrtnarjev in delno vinogradnikov stalno naraščali v vsem povojnem obdobju, pri čemer je delež čistih obratov na tem področju ostal praktično nespremenjen v obdobju zadnjih deset let, delež mešanih pa je, ne da bi se občutno povečal, dobil pomembnejše mesto kot v preteklosti, saj je napravil precejšen korak naprej k specializaciji (kriški v večini mešani obrati so se močno usmerili k vinogradništvu.)

Delež čistih kmetov je v vzhodnem kraškem predelu stalno upadal. Kljub skoraj izključni živinorejski dejavnosti se slednja ni preusmerila k sodobnejšim oblikam reje. Ekstenzivno gojenje travnikov in neracional-

no izkoriščanje pašnikov pa ob neznatni uporabi rudninskih gnojil in ravnotako močnih krmil ni moglo korenito izboljšati proizvodnosti krav in zvišati storilnosti delovne sile in posredno s tem tudi ne doprinese k boljšim gospodarskim uspehom. Ob močnem naraščanju čistih kmetij in ob naraščanju mešanih pa se struktura v proizvodni usmerjenosti teh obratov ni bistveno spremenila (cvetličarstvo in vrtnarstvo je tu šele v povojih). Pri mešanih obratih prihaja glavni družinski dohodek iz drugih poklicev. Po opažanjih in izkušnjah ni pričakovati, da bi mladi prevzeli takšne kmetije, še manj pa, da bi obdržali živinorejo in še naprej negovali in gojili govedo. (dalje)

— o —

Izšel je osmi letnik »Zbornika za umetnostno zgodovino«. Izdala ga je Državna založba Slovenije. Dobi se tudi v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Franciška 20. Uredništvo

OBNOVITE PRISTOJBINE

Do 31. januarja, do sobote, je treba plačati radijske in radiotelevizijske pristojbine. Za radio znaša letna pristojbina 3.400 lir; polletna 2.200 lir, trimesečna pa 1.600 lir.

Za televizijo pa letna 12.000 lir; polletna 6.125 in za prvo trimesečje 3.190 lir.

ČESTITAMO

Prof. Dedo Klinc in žena prof. Marjuča sta dobila hčerko Marto, katere se je zelo razveselil tudi mali Peter. Prisrčno čestitamo, Marto pa želimo vso srečo na življenjski poti.

Uredništvo N. L.

Sport

(Nadaljevanje s 5. strani)

zanesljivi, saj so tudi v kritičnih trenutkih ohranili mirne živce ter vsilili nasprotniku svoje igro. Sedaj čaka mlade Nabrežince še najtežja naloga t.j. kvalifikacije za napredovanje v B ligo. Našim mladincem iz srca želimo, da bi tudi tukaj uspeli ter tako nadaljevali s svetlimi tradicijami zamejskega namiznega tenisa, ki nam je prinesel že toliko uspehov.

ketna

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XXV.

Naslednji dan sem se vrnil na Bygdöy — treba je pač reči na, ker gre za polotok in prvotno celo otok, kot kaže ime (öy — otok) — da sem si ogledal zbirko laponske ljudske kulture, za katero prvi dan nisem imel časa. Predstavljal sem si, da bom videl etnografske zbirke nomadskega ljudstva s primitivno kulturo, ki razen najpreprostejših stvari, potrebnih za življenje v takih podnebnih in gospodarskih razmerah, v kakršnih živijo Laponci, nima bogve kaj pokazati. Bil pa sem presenečen. Tudi laponska ljudska kultura je na svoj način na zelo visoki stopnji, takorekoč popolna svoje vrste. Zbirka prikazuje na tisoče predmetov vsakdanje in praznične rabe, za zimsko in poletno življenje. Vso materialno kulturo, ki so jo v tisočletjih ustvarili, so pritali Laponci do popolnosti. Vsak predmet je kot tak, glede na smotnost in estetsko obliko popoln. Seveda estetika nikoli ne prevlada nad funkcionalnostjo, vedno pa jo spremlja in je pogosto združena na resnično umetniški način. Videti je na desetine, če ne na stotine različnih trnkov za vse mogoče ribe in ribolovne pogoje, nešteto pasti, primitivnih, a tako smotnih, da si je nemogoče izmisliti še kaj boljšega, sani za razne snežne razmere in razne terenske pogoje, planinske in ravninske, iz enega samega debela izdobljene čolne, opremo za vprežne severne jelene, nože, sekire, kuhinjske in šotorske opremo, obleko, premišljeno izdelane šotorske konstrukcije iz kotov, postavljenih v obliki piramide, šotore z ventilacijo, zibelke, posodje in glasbila. Mislim, da ni število predmetov, ki jih uporabljajo — ali so jih svoj čas uporabljali Laponci, kajti danes so se tudi oni že v veliki meri prilagodili moderni tehniki in njenim izdelkom — nič manjše, če ni celo večje, kakor pa so jih uporabljale srednjeevropske kmečko-obrne kulture in ki jih lahko vidimo v evropskih etnografskih zbirkah.

Škoda, da Slovenci še nismo dobili nobene lastne knjige o Laponcih in njihovi kulturi. Lah-

ko bi bila zelo zanimivo branje. Večino knjig o Laponcih, ki nam pridejo v roke, so napisali ljudje, ki so jih spoznali samo mimogrede in katerim je šlo samo za romantiko čred severnih jelenov in njihovih pastirjev. Pri tem pa so spregledali tisto, kar je pri Laponcih najzanimivejše — laponsko ljudstvo samo.

Ko sem končal z ogledom laponske razstave, je bilo še več kot dovolj časa, da bi si bil šel ogledat tudi muzej vikinških ladij na Bygdövnusu, to je na »nosu« (rtu) Bygdöya. ki je nedaleč proč. Vendar me ni mikalo. Tiste ladje sem videl že tolikokrat na fotografijah, saj skoro ni norveškega prospekta, k bi jih ne prikazoval, da so mi bile do podrobnosti znane. Prav tako njihova zgodovina. Dejansko je le ena od tistih dveh ladij, nekoč morda plula po morju, druga pa je bila zgrajena najbrž le za grob davne norveške kraljice Ase, poganke, ki je slovela po svoji krvoločnosti. Odložil sem ogled obeh ladij do kakšne ugodnejše priložnosti, prav tako tudi ogled splava Kon-tiki, s katerim je norveški raziskovalec Thor Heyerdahl s svojimi 5 spremljevalci l. 1948 v 101 dnevni preplul 8000 km po Tihem oceanu, od Callaue v Peruju do otoka Raroia, da bi dokazal, da so bili južnomorski otoki poseljeni z južno ameriške celine, ne pa iz Azije. Prebral sem svoj čas Heyerdahlovo knjigo, ki me je prevzela, ogled splava pa me ni tako zelo mikal, ker je bil v knjigi dovolj natančno opisan. Rajši sem se odločil za ponovni ogled muzeja kmečkih hiš na prostem. Bil je delavnik, dan je bil krasen, obiskovalec pa mnogo manj kot prejšnji dan, v nedeljo. Bil sem vesel, da sem lahko počasi in v miru obšel vse steze in si še enkrat ogledal vse zgradbe, ki so me najbolj zanimalo, ter si jih zamislil v njihovem nekdanjem okolju, kjer so nastale. Ženske v ljudskih nošah so bile t dan manj zaposlene z obiskovalci in so m rade razložile vsako podrobnost, ki me je zanimala. Natančno sem si ogledal zlasti notranjost kmečkih hiš, hišno opremo in drugo.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 31. januarja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Martucci: Tema z variacijami v es duru za klavir. Igra Devetak; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Hči Črnega gusarja«. Po romemu E. Sallgarja; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nalobna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja naša gospa; 12.30 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 C. Kosmač: »Tantadruj«, groteskna balada. Dramatiziral M. Mejak. Igrajo člani Ljubljanske Radiotelevizije, režira M. Kragelj; 16.20 Bartók: Rapsodija št. 1 za violino in klavir. Igrata Bravničar in Lipovšek; 16.30 Parada orkestru; 17.30 Revija zborovske glasbe; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.30 Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.30 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 1. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time; - Misli in nazori - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole (za srednje šole); 18.50 Safred: 5 preludijev za klavir. Igra Gherbitz; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Zbor »Aquila« iz Basiliana; 19.30 Revija glasbi; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Glasbene razglednice; 21.00 Kulturni odmevi; 21.20 Romanitične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Orglar Hubert Bergant, Premrl: Fuga v g duru; Fughetta v ce duru; Fugato v a molu; Fuga v e molu; Fuga v d duru; Žalna fuga v ce molu. Vrabec: Ostinato; 22.05 Zabavna glasba.

• TOREK, 2. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Getz; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 12.2' Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Novele Vladimirja Bartola: »Posebnost Satirika Hmeljakova«; 19.25 Zbor »J. Gallus« iz Trsta vodi Vrabec; 19.45 Glasbeni bestsellerji; 20.00 Šport; 20.35 Malpiero: »Tri Goldonijeve komedije«. V odmoru (20.55) Pertot: »Pogled za kulise«; 21.45 Melodije v polmrazu; 22.05 Zabavna glasba.

• SREDA, 3. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 19.15 Umetnost; 19.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 19.50 Koncertisti naše dežele. Duo Simini Silvestri. Vidali: Kraljska suita za violino in klavir; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Jazz; 19.40 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.20) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 4. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 »Slovensko planinsko društvo« v Trstu; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem - 18.15 Umetnost; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.10 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 E. Carsana: »Dom«. Enodejanka. Prevedla N. Godini. Radijski oder režira Peterlin; 21.30 Skladbe davnih dob; 21.45 Glasba za oddih; 22.05 Zabavna glasba.

• PETEK, 5. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 12.10 P. Benigno: »O zdravilih proti bolečinam«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni slovenski skladatelji. Kantušer: Koncert za flavto, godalni ork. in tolkala. Simf. orkester RTV Ljubljana vodi Hubad. Solist Rupel; 19.10 V. Klemenčič: »Problemi regionalnega razvoja Krasa«; 19.20 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane vodi Mihelčič; 19.35 Novosti v naši diskoteki; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo;

Naš koncert božičnih pesmi v Ljubljani

V nedeljo, 24. januarja, je bil v ljubljanski stolnici koncert božičnih pesmi, ki ga je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu. Koncertni spored je obsegel iste skladbe kot božična koncerta 3. januarja v Špetru ob Nađiži in 10. januarja v Trstu, ki ju je pripravila ista organizacija; le da je bilo dodanih še trije pesmi: Vrabčeva Bila je noč, Harejeva Ta noč je sveta noč in Aleksandra Vodopivca Otrok v božični noči. Vsega je bilo trinajst božičnih pesmi. Razen Riharja, Hochreiterja, Aniča in neznanega skladatelja so bili na sporedu samo tržaški avtorji: poleg že omenjenih še Merku, Grbec in Venturini.

Spored je pod vodstvom dirigenta Janka Bana izvajalo kakih sto pevcev, razvrščenih v prostornem prezbiteriju tamkajšnje stolne cerkve. Že mnogo pred določeno uro za začetek, ob 17.15, je bila stolnica do kraja polna. Vse slavje pa se je odvijalo takole:

Najprej je predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov pozdravil navzoče, se zahvalil organizatorjem, predvsem stolnemu župniku Smrkolu, ki je tržaški zbor povabil v Ljubljano, ter želel nadaljnjih stalnih stikov tudi v tem okviru med Trstom in Ljubljano, med zamejskimi Slovenci in Slovenijo. Sledil je koncertni del. Naslove in avtorje je napovedoval ter recitiral besedila programiranih pesmi Miro Opelt, ki je po šesti skladbi, v kratkem odmoru za zbor, prikazal nastanek in dejavnost Zveze pevskih zborov, ki je koncert pripravila, in smotre, ki jih v svojem delu zasleduje.

Na koncu je ljubljanski nadškof Pogačnik pohvalil tržaške pevce, izrazil svoje veselje nad ustvarjalno dejavnostjo tržaških skladateljev in spregovoril o vlogi in pomenu cerkvenega petja.

Udeleženec

— o —

SVET STARŠEV NA SREDNJI ŠOLI V NABEŽINI

Dne 25. 1. t. l. se je sestel svet staršev na srednji šoli »Igo Gruden« v Nabrežini, ki je razpravljala o perečih problemih srednje šole območja Devin - Nabrežina. Ugotovil je težak položaj otrok, ki se poslužujejo prevoza avtobusnega podjetja »La Carsica«. Ti otroci morajo vstati v zgodnjih jutranjih urah, da se lahko poslužujejo prvega avtobusa, ki vozi iz Cerovelj, Mavhinj, Prečnika in Šempolaja; Na šolo prihajajo že ob 7.15, šolski pouk pa se prične ob 8. Za povratek so prepuščeni rednemu urniku avtobusov. Proga avtobusov sega le do Šempolaja odnosno Štivana. Otroci morajo čakati na ta prevozno sredstvo, za povratek iz šole do-

20.50 Koncert operne glasbe; 21.45 Folklorni plesi; 22.05 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 6. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 N. Kuret: Ljudska verovanja in vraže »Moč nebesnih teles«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste; 16.10 Operetni odlomki; 16.30 »Pod svobodnim soncem«. Peti del. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Sobotni sestanek, Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu - Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Nepozabne melodije; 19.10 Družinski obzorik; 19.30 Zbor RTV iz Ljubljane, vodi Simonič; 19.45 J. McPartland in njegov ansambel »Dixielanders«; 20.00 Šport; 20.50 »Soud sreče«. Napisal D. Cuttin, prevdla L. Nakrstova. Radijski oder, režira Kopitarjeva; 21.00 Mauriatov orkester; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

mov, uro ali več, nato pa še pešati iz Šempolaja v Prečnik, Praprot, Trnovco oziroma iz Šeslana v Mavhinje in Cerovlje, iz Štivana pa v Medjo vas ob vseh vremenskih neprilikah. Zato meni svet staršev, naj bi si šolsko skrbništvo poskrbelo čimprej svoje prevozno sredstvo, kakor za občini Zgonik in Dolina.

Svet je razpravljala tudi o materialni podpori potrebnim otrokom. V razpravo so posegli vsi člani sveta, ki apelirajo odgovorne za delitev te podpore, da se ta podeli res potrebnim.

Svet je tudi razpravljala o dodatnem pouku za šibkejšje otroke. Predlagal je, da bi se pouk pričel v mesecu marcu. Ker je ta problem važen, bo svet razpravljala o njem na prihodnji seji, na katero vljudno vabi gospo ravnateljico in razredničarje. Ob tej priliki se bomo tudi pogovorili o šolskih izletih in o športnem krožku.

RAZSREDIŠČENJE IN SLOVENIJA

(Nadaljevanje z 2. strani)

nost novim in novim spoznanjem in se po njih ravnati. Moderno gledanje na narodni in državni razvoj je prostorsko, skrb za narod in njegov razvoj gre zaradi začasnega in stalnega preselejevanja teh oddvojenih delov ozemlja tudi preko državnih in političnih meja. Nakopičene pristojnosti gospodarske, kulturne in splošno narodne zmogljivosti v središču, zasedenost osrednjih narodnih in republiških ustanov z izključno republiški ljudmi povzroča razdvojenost prostora in središča. Središče ne sledi več potrebam, prostora (ali pa slabo), ampak le samemu sebi in svoji namišljeni mednarodni vlogi.

Po dobrem premisleku in če se rešimo šolsko vcepljenega pojmovanja, si moramo priznati in se vprašati, kakšno pot gre slovensko središče, kako izpolnjuje svojo republiško in narodno vlogo; gospodarske, kulturne in narodne ustanove, v koliki meri služijo potrebam narodnega prostora; kakšno je gospodarsko in kulturno sodelovanje s slovenskim zamejstvom in zdomstvom, kakšna je skrb za enakomeren razvoj republiškega prostora, katerega osiromašene predele šele »odkrivamo«.

Ali je nujno, da je vse, kar je republiškega ali vsenarodnega, nakopičeno v središču namesto, da bi bilo porazdeljeno tam, kjer so za to najbolj primerne okoliščine? Središče je le kraj, kjer se zbira republiško in narodno predstavništvo, vse drugo je nameščeno na najbolj ustreznem kraju vključno s središčem samim.

Da bi prišlo do prave povezave znotraj republiškega prostora in čimboljše povezave matične domovine — prostora z njenimi narodnimi skupnostmi v svetu, je najprej potrebno med vsemi območji okrepiti in vsebinsko razširiti službo poročanja. Slovenija bi morala dobiti vsaj še en dnevnik (za primorsko območje), avtonomni kulturni razvoj posameznih območij naj bi upošteval radijski program (Maribor, Ljubljana, Koper), podobno naj bi bilo tudi več TV uredništev. Nadalje je vprašljivo toliko številko podjetij, založb, revij itd. v samem središču, ki služijo predvsem potrebam središča.

Razvoj, uveljavljanje in dvig slovenskega prostora ne more priti od danes do jutri, toda čas bi že bil, da se Slovenci otresemo okostenelosti in konservativnih pojmovanj ter iščemo novih spoznanj, poti in rešitev.

J. Š.

— o —

Zaradi pomanjkanja prostora bomo nadaljevali z objavljanim romana »Smrt v pomladi« v prihodnji številki.